

Тож можна вважати ліхеноіндикацію перспективним напрямом досліджень екологічної ситуації в Україні.

Список використаних джерел

1. Кашуба О. О. Ліхеноіндикація забруднення атмосферного повітря рекреаційних зон м. Запоріжжя /О. О. Кашуба, К. О. Домбровський //Біологічні роботи /О. О. Кашуба, К. О. Домбровський., 2012. – С. 130–135.
2. Кондратюк С. Я. Лишайники як індикатори стану довкілля /С. Я. Кондратюк., 1999.
3. Лисиця А. В. Біоіндикація і біотестування забруднених територій /А.В.Лисиця. – Рівне, 2018.
4. Оцінка забруднення атмосферного повітря у місті Сокаль методами ліхеноіндикації [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://e-kolosok.org/naukovyy-kerivnyk-otsinka-zabrudnennia-atmosfernoho-povitria-u-misti-sokal-metodamy-likhenoindykatsii/>.
5. Вікторов С. В. Індикаційна геоботаніка /С. В. Вікторов, Г. Л. Ремезова., 1988. – 167 с.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЛОФАНТУ АНІСОВОГО (*AGASTACHE FOENICULUM*(PURSH) KUNTZE) В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ

*Катерина Олександрівна Невмержицька
студентка бакалаврату кафедри біології
Наталія Михайлівна Журавель,
канд.. біолог. наук, доц.. кафедри біології
факультету природничо-географічної освіти та екології
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

Вивчення рослин відбувається постійно і саме завдяки цьому люди можуть використовувати рослини в різних галузях. Рослини здавна активно використовуються в різних галузях, іноді навіть нетрадиційних: сільському господарстві, медицині, кулінарії, косметології тощо. Однією з таких рослин є лофант анісовий.

Лофант анісовий (*Agastache foeniculum*(Pursh) Kuntze)) – цікава для дослідження рослина, на сьогодні ще не достатньо вивчена, але її можна використовувати в різних галузях: як ефіроолійну, лікарську, медоносну, декоративну рослину, а також у косметології та кулінарії.

Лофант анісовий (*Agastache foeniculum*) належить до родини Глухокропівові (*Lamiaceae*). Це багаторічна трав'яниста рослина з прямостоячим розгалуженим стеблом заввишки до 150 см. Листки супротивні, довгасто-яйцеподібні, зубчасті. Тирсоїдні суцвіття складаються з дрібних

фіолетових, блідо-рожевих або білих квіток з приємним м'ятно-анісовим ароматом, що привертає бджіл. Плід – ценобій або чотиригорішок. Насіння дрібне, численне, темне, яйцеподібної форми [4].

Дана рослина є світлолюбною, відносно морозо- та посухостійкою. Віддає перевагу помірно зволоженим, добре дренованим, проникним та поживним ґрунтам з нейтральною реакцією середовища. Здатна витримувати легкий затінок і пониження зимової температури до -20°C [5].

Лофант анісовий вирощують насінням, яке наприкінці березня висівають в контейнери, наповнені родючим ґрунтом. Після появи перших сходів, їх пікірують в маленькі горщики. У відкритий ґрунт висаджують в середині травня. У рядку рослини висаджують на відстані 20 см одна від одної, а ширина міжрядь повинна бути 50-70 см.

Лофанту анісовому підходять пухкі, нейтральні, родючі ґрунти. На глинистих, кислих, болотистих чи важких ґрунтах він погано росте. Це досить посухостійка, але дуже чутлива до поливу та підживлення культура [5].

Щодо догляду, то навесні проводиться підживлення ґрунту під цією культурою розчином з суміші нітратних добрив або використовується перегній. Для рясного цвітіння даного виду потрібно регулярно прополювати і розпушувати ґрунт та вчасно поливати. Також до початку холодів потрібно утеплювати насадження торф'яною крихтою, гілками ялини чи подрібненою корою [3].

Хімічний склад сировини даного виду: яблучна, лимонна, кавова і аскорбінова кислоти, дубильні компоненти (близько 9%), фенольні сполуки, глікозиди, флавоноїди, алкалоїди. В надземній частині рослини міститься близько 1,5% ефірної олії, яка складається з 70% метилхавиколу, який надає лофанту саме анісового запаху.

За ступенем впливу на віруси, мікроби і гриби лофант не поступається низці сильнодіючих ефіроолійних рослин вказаної родини (м'ята, меліса, чабрець, материнка тощо). Ефірні олії лофанту мають протизапальні, протимікробні, протигрибкові властивості і можуть застосовуватися в дерматології. Концентрований відвар може застосовуватися як зовнішній засіб від грибків і шкірних хвороб. Дуже корисні ванночки з сировини лофанту, вони заспокоюють і дезінфікують шкіру [5].

Лікувальні властивості лофанту анісового знайшли широке застосування в нетрадиційній (народній) медицині. Як сировину використовують всю наземну частину рослини.

Окрім використання сировини цієї рослини із загальнозміцнюючою метою, її також застосовують для позбавлення від конкретних недугів:

- Головний біль;
- Безсоння і проблеми з нервовою системою;
- Вегетосудинна дистонія;
- Гіпертонія;
- Дрібні пошкодження шкіри і опіки;
- Набряки, викликані хворобами вен нижніх кінцівок;

- Проблеми з печінкою і шлунково-кишковим трактом;
- Респіраторні захворювання;
- Зниження гостроти зору і погіршенням слуху;
- Запалення сечостатевої системи і порушення гормонального фону.

Ця рослина не зустрічається в природі, вона виведена селекціонерами. Останнім часом квітникарі проявляють великий інтерес до цієї незвичайної культури, адже він не тільки красивий, але і дуже корисний.

Цілюща багаторічна рослина є близьким родичем котячої м'яти і меліси, але має набагато сильніші ароматичні якості. Коли лофант починає цвісти, від нього на велику відстань поширюється сильний запах анісу. Це відбувається тому, що вся надземна частина рослини містить ефірні олії [2].

Також використовують лофант як пряно-ароматичну рослину у харчовій галузі при приготуванні страв з м'яса та риби, додають до напоїв.

Часто застосовують лофант в косметології. Він допомагає в зміцненні та стимуляції росту волосся, розгладжує зморшки, оздоровлює, тонізує і омолоджує шкіру. Ефірні олії лофанту часто включають до складу професійних шампунів, гелів, тоніків, масок, кремів і багатьох інших косметичних препаратів. Звичайно ж, на його основі можна готувати і домашні засоби [1].

Лофант може прикрасити парки і сквери, подвір'я і балкони. Він росте навіть у кімнаті. Ця рослина добре очищує повітря від патогенної мікрофлори і техногенних забруднень, адже його ефірні олії є фітонцидами. Ефірні олії лофанту виявилися дуже ефективними також для санації повітря приміщень. А ще стебла лофанту дуже корисно додавати до віників, що застосовують у лазнях. Це дасть можливість оздоровити шкіру.

Також лофант анісовий відомий перш за все як чудовий медонос, з якого бджоли виробляють велику кількість запашного меду, в ароматі якого відчутні анісові ноти. З цією метою його часто культивують поблизу пасік. Під час цвітіння лофанту на одному квадратному метрі інтенсивно працюють 30-50 бджіл. На відміну від інших медоносів, лофант виділяє нектар упродовж цілого дня незалежно від погоди. Період його цвітіння триває 3-4 місяці. За своєю медопродуктивністю ця рослина перевищує білу акацію [5].

На сьогодні лофант не є офіційною рослиною і не використовується офіційною (традиційною) медициною, отже його не занесено до списку рослин Державної фармакопеї України (3-х томне видання 2010 року). Оскільки це перспективна рослина, її властивості досліджені недостатньо і потребують подальшого вивчення, ймовірно вона буде включена у наступне зведення Держфармакопеї.

З його висушених листків та стебел роблять настої, лікувальні чаї, відвари як самостійно, так і у зборах. Також цю рослину визнано перспективною сировиною для створення лікарських препаратів з бактерицидними, антиоксидантними, імуностимулюючими і фунгіцидними властивостями.

Отже, лофант анісовий є дуже перспективним у використанні у різних галузях.

Список використаних джерел

1. БІОХІМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ *LOPHANTHUS ANISATUS ADANS.* У ЗВ'ЯЗКУ З ІНТРОДУКЦІЄЮ В УМОВАХ ПОЛІССЯ УКРАЇНИ. Котюк Л.А., Житомир. 2013 [Електронний ресурс] - режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/konfer30/673.pdf>
2. Лофант анісовий: корисні властивості, посадка і догляд Наталя ДАНИЛОВА, м. Санкт-Петербург [Електронний ресурс] - режим доступу: <https://vsaduidoma.com/uk/2017/07/06/lofant-anisovuj-foto-poleznye-svojstva-posadka-i-uhod/>
3. Лофант анісовий: лікувальні властивості, вирощування з насіння, протипоказання [Електронний ресурс] - режим доступу: http://old.geology.lnu.edu.ua/phis_geo/fourman/Cadok/PRtravy/Lofant.htm
4. Лофант анисовый – северный женьшень. Анна Погребняк. Киев, 2012. [Електронний ресурс] - режим доступу: http://www.vashsad.ua/plants/interesting_plants/show/8837/
5. Лофант ганусовий [Електронний ресурс] - режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ (*TRITICUM AESTIVUM L.*)

*Анастасія Анатоліївна Палиця,
студентка бакалаврату кафедри біології
Алла Валентинівна Кустовська,
канд. біол. наук, доц., кафедри біології
факультету природничо-географічної освіти та екології
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

Пшениця м'яка (*Triticum aestivum L.*) — найширше розповсюджений вид зернових злаків, який вирощується у Європі, Азії та Індії, Північній та Південній Америці і Австралії.

Листки у м'якої озимої пшениці майже голі, ярої — опушені, завдовжки 15—25 см і більше, завширшки 1—2 см. Стебло — прямостояча соломка, складається з 4—7 міжвузлів. рослина з мичкуватою кореневою системою. Зерно за формою овальне, яйцеподібне, бочкоподібне, завдовжки 4—11 мм. Колос різної довжини з однаковою шириною уздовж колоса; веретеноподібний, який звужується до верхівки і, в меншій мірі, до основи, та булавоподібний, який до верхівки потовщується.

Сьогодні переважна більшість населення світу використовує зерно пшениці, головним чином, для виготовлення харчових продуктів. Вирощують зерно також для отримання борошна, з якого виготовляють хлібобулочні,